

TURINYS

Pratarmė. Majoras filosofas	9
1. Iš Taškento į Kabulą	19
2. Žmonių kaulais grįstas kelias	21
3. Kodėl pasiprašiau į Afganistaną	28
4. Kabulo persiuntimo punktas. Apie mirtiną išrašymo iš partinės įskaitos pavojų	33
5. Ko aš ėjau į armiją?	38
6. Šindandas–Kandaharas. Šaudymas į skardines	50
7. „...Prašau pranešti mano mamai, kad žuvau kaip didvyris“	53
8. Kaip Afganistane buvau pats geriausias	55
9. Kraujo biznis	58
10. Paskutinis kapitono Ivaščenkos reisas	60
11. Kaip tapau piktadariu	64
12. Konfliktas su ypatinguoju	67
13. Kodėl finansavome sovietų Taikos fondą	70
14. Kaip mane auklėjo afganas Džabaras	72
15. Afganistano ir Čėčėnijos sankirta	75
16. „Kautynės“ dėl taburetės. Ir mūsų Salango perėjos viršūnėje	78
17. Pro dušmanus – SSKP XXVII suvažiavimo pasitikti	81
18. Atmink tai	84
19. Apie nenaudėlius. Ir apie meilę	86
20. Apie psichologinę reabilitaciją po Afganistano ir Čėčėnijos	89
21. Kaip aš verkiau. Dedovščina kariuomenės Vakarų grupuotėje	91
22. Paša Golenka. Mano šauktinio mirtis	94
23. Nenoriu šaukti į šią armiją	97
24. Eiliniai Vladimiras Griškinas ir Arkadijus Kleštornas	99
25. Kaip „kėlė uraganą“ Prigorodnojės kaime. Pirmas išvaduotas belaisvis	103
26. Neapykanta saviškiams stipresnė už neapykantą smogikams	107
27. „Drauge generole, kareivis manęs neleidžia į pirtį.“ Apie prokurorų vaidmenį kare	115

28. „Įsakyta tave likviduoti.“ Kaip supykdyčiau generolą Šamanovą	118
29. „Dėl tavo straipsnio laikraštyje „Novaja gazeta“ mane tris kartus kėlė vadas!“	124
30. Grozno cerkvė. Generolas Kvašninas. Smogikų „futbolo komandos“	127
31. Virtinė grubių klaidų. Groznas 1996-ųjų rugpjūtį	130
32. Mus vėl užpuolė netikėtai	133
33. „Tu šiuo peiliu galvų nepjovei?“ „Ne, tiktai duoną“	137
34. Kontraktininkas, kuris žudė vaikus	148
35. Vitalijus Benčiarskis	152
36. Krosnelės nestatyti... Žmones „pašalinti“	157
37. „Mirti reikia gilioje senatvėje, ant baltų paklodžių...“	159
38. Pažiūros iš po gulto	161
39. Kai baisu, jie taip pat dreba ir prakaituoja	163
40. Užmiršk tuos, kuriuos išgelbėjai	166
41. Motinos, tėvai ir vaikai...	172
<i>Dešimtosios kareivinės ...172 / Apie „grietininę“ demokratiją ...174 / Ana Piaseckaja. Didži rusų moteris ...175 / Roza Chališkova. Kaip specialiosios tarnybos naudojosi moterimis ...177 / Nadežda Čegodajeva. Svetlana Kuzmina. 26 mėnesiai nelaisvėje ...178 / Raisa Arepjeva. Iš jos karas atėmė viską ...182 / Kaip čėčėnė motina išgelbėjo rusę ...183 / Liuba Rodionova ir jos Ženečka ...185 / „Marš į hauptoachtą!“ Jaunesnysis seržantas Zaicevas ir jo mama ...186 / „Sūneli, mušk tuos juodžius!“ ...188 / Groznas. Volnajos ir Majakovskio gatvės ...189</i>	
42. Laikraščio „Novaja gazeta“ akcija „Užmirštas pulkas“	191
43. Kaip Maskvoje iš manęs pavogė išlaisvintus žmones	197
44. Kodėl pietavau su Salmanu Radujevu ir Doku Umarovu	203
45. Elvyra Goriuchina ir... perspektyva švęsti jos gimtadienį duobėje	213
46. Šamilis Basajevas „Assa“ viešbutyje (apie prezidento Auševo inauguraciją)	216
47. Degtinę Ramzanas gėrė pasigardžiuodamas: kaip gelbėjau girtus smogikus	222
48. Sunku būti sąžiningam	225
49. Kiek kainuoja „gyva prekė“	227
50. Įkaitų gelbėjimas baustinas	233

51. Kaip trims dienoms „pasiskolinau“ svetimą žmoną	236
52. Kam egzistavo siena aplink Ičkeriją?	240
53. Vytis humanitarinį krovinį	246
54. Reisas atidedamas dėl pasikėsینimo į Maschadovą	248
55. Vaikai įkaitai	251
56. Kaip kovoti su žiurkėmis	256
57. Apie galvažudžius	258
58. Maškovo garinė pirtis kaip informacijos šaltinis	260
59. „Sava vėžė“	262
60. Netapti auka	265
61. Tamaročka ir vaikai	267
62. Kokia laimė – galų gale insultas?	271

Priedas. Ypatingas aplankas. Žmonės ir faktai,
kurie daug ką paaiškina 273

*Apie tikėjimą Dievu ir žmonėmis ...273 / Jaroslavas Turlajus ...277 /
Majoras Viačeslavas Lukjanovas ...278 / Aušėvas. Visada reikia
narsos ...279 / Viačeslavas Pilipenka ...281 / Lečis Idigovas ...284 /
Apie „etninio skyriaus“ karininkus ...285 / Isa Surgujevas ...287 /
Movsaras Chamidovas ...289 / Be galo skolingas... smogikams ...290 /
Čečėnijos karo našlaičiai ...296 / „Iš kur tu gaudavai lėšų?“ ...298*

Baigiamasis žodis. Pasauliui trūksta derybininkų 302

KAIP „KĖLĖ URAGANA“
PRIGORODNOJĖS KAIME.
PIRMAS IŠVADUOTAS BELAISVIS

Mane iškvietė iš Chankalos, kur buvau pagal brigados vadovybės įsakymą, į jos štabą oro uosto „Severnyj“ rajone. Ir pasitarime pranešė, kad kviečia į Gynybos ministeriją Maskvoje. Brigados vadas, generolas, pasakė:

– Jį pastebėjo vadovybė, nes pasisako laidoje „Vzgliad“, o mūsų artojų, nesimato.

Kiti pasitarime dalyvavę karininkai irgi man pavydėjo.

– Pionieriaus garbės žodis, aš nekaltas, – šmaikštavau, – tikriausiai, kaip visada, gausiu per sprandą.

Man ėjo 42-ieji metai, buvau amžinas ir galutinis majoras. Brigados vadas – trejais metais už mane jaunesnis – jau buvo generolas majoras. Bet jam nepavydėjau. Ko gero, esu tas prastas karys (tai yra majoras), kuris, kalbant Napoleono kalba, „nenorėjo tapti generolu“.

Karininkai kreipėsi į mane su prašymais, kad ten, „viršuje“, tariau už juos žodelį, „ypač dėl butų“.

Per pasitarimą budintis karininkas pranešė brigados vadui, kad atėjo Grozno kaimiškojo rajono administracijos vadovas. Kai baigėme posėdžiauti irėjome iš kabineto, priimamajame pamačiau du nejaunus gana liūdnius civilius.

Po dešimties minučių mane vėl pakvietė pas brigados vadą. Generolas supažindino mane su Grozno kaimiškojo rajono administracijos vadovu Elmurzajevu ir Prigorodnojės kaimo vyresniuoju Batukajevu.

– Važiuosi su jais. Išsiaiškinsi, kas bombardavo Prigorodnojės kaimą. Ką ten sugriovė. Ar yra nukentėjusių. Su tuo kaimu esame pasirašę taikos sutartį. Tai bus tavo, taip sakant, „dembelio akordas“ prieš kelionę į Maskvą.

Gal dėl tikrumo man davė dešimt ginkluotų karių ir du karininkus, kurių vienas buvo iš Federalinės saugumo tarnybos.

Karininkai ir kariai sulipo į pėstininkų kovos mašiną, o aš važiauvau žiguliu kartu su kaimų vadovais. Batukajevas prisiminė mane matęs laidoje „Vzgljad“ ir tarsi pradėjo manimi pasitikėti. Jis papasakojo, kad prieš kelias dienas brigados vadovybė pasirašė susitarimą su kaimo vadovybe. Pagal šią sutartį rusų kariškiai neturėjo bombarduoti kaimo, tik atlikti išminavimo darbus ir taip toliau. O gyventojai privalėjo būti lojalūs rusų kariškiams ir neįsileisti į kaimą smogikų. Lyg smogikai klaustų kaimiečių, gali ar negali įeiti į kaimą! Tokie susitarimai pasirašyti ir su kitomis Čečėnijos gyvenamosiomis vietovėmis. Visa tai buvo daroma po Rusijos prezidento balandžio pirmą dieną paskelbtos juokingos taikos Čečėnijoje. Vos pasirašius taikos susitarimą, kitą dieną Prigorodnojės kaimą apšaudė.

Įsakiau kariams ir karininkams likti kovos mašinoje prie įvažiavimo į kaimą, o pats nuėjau kalbėtis su gyventojais, susirinkusiais prie administracijos pastato. Tai buvo daugiausia moterys, seniai ir vaikai. Pamatę mane, rusų karininką, jie pradėjo dar labiau šaukti, mojuoti rankomis.

Laimė, sugriauta nedaug: sudaužyta stogų, išmušta langų. Lengvai sužeista aštuoniolikmetė mergina.

Pagal sviedinių skeveldras nustačiau, kad jie paleisti įtaisų „Uragan“. Vienintelis „Uragano“ divizionas buvo Chankaloje. Jis atvyko iš Kabardos-Balkarijos mažo Prochladnojės miestelio.

Paprašiau, kad kiekvienas kaimo gyventojas parašytų pareiškimą dėl patirtų nuostolių. Parašė net ir tie, kurie nenukentėjo. Nuraminau žmones, kad tą pačią dieną pradėsiu tyrimą ir vieną jo egzempliorių perduosiu kaimo vadovybei, kad galėtų kreiptis į prokuratūrą. Žmonės tikrai nusiramino ir ėmė skirstytis.

Kaimo vadovas Nurdi Batukajevs pasakė:

– Ačiū, Viačeslavai! Maniau, kad tu meluosi, girdi, sviediniai ne mūsų, atskrido kažkur iš kosmoso. O tu štai kaip geruoju pasikalbėjai ir nuraminai žmones. Mes į tavo gerumą irgi norime atsakyti gerumu. Prieš dvi dienas per mūsų kaimą ėjo girtas rusų karys. Vienoje rankoje nešėsi degtinės butelį, kitoje – automatą. Ir šaudė. O čia vaikai laksto. Mes jį surišome ir atėmėme ginklą. Perduodu tau tą karį ir jo ginklą.

Tai buvo Vidaus reikalų ministerijos kariuomenės 101-osios brigados eilinis Aleksejus Mageras.

Kai grįžau su juo prie pavargusių manęs laukti kariškių šalia kovos mašinos, saugumo tarnybos karininkas perėmė tą Kaukazo belaisvį. Daugiau jo nemačiau.

...Gal 2000 metais mane pakvietė į rusų karių motinų suvažiavimą Sankt Peterburge. Moterys iš Tiumenės man papasakojo, kad Aleksejus Mageras vaikšto po savo kaimą ir giriasi, kaip jis kariavo Čečėnijoje.

...Tą pačią dieną parengiau tyrimą apie „Uraganų“ įvykdytą Prigorodnojės kaimo apšaudymą. Brigados vado pasirašytas ir mano akivaizdoje rikiuotės tarnyboje įregistruotas dokumentas turėjo iškeliauti pas rusų kariuomenės jungtinių pajėgų grupuotės Čečėnijoje vadą generolą Viačeslavą Tichomirovą. Bet tyrimas... buvo „numuilintas“.

Tada tyrimo kopiją atidaviau kaimo vadovui Nurdi Batukajevui ir jį išspausdinau „Novaja gazeta“ laikraštyje. Taip jis pasiekė kariuomenės jungtinių pajėgų grupuotės Čečėnijoje vadovybę ir Šiaurės Kaukazo karinės apygardos vadą Anatolijų Kvašniną.

Ar mes bombardavome Prigorodnojės kaimą specialiai? Ne.

Raketų divizionas „kėlė uraganą“ Goiskojės kaime (su juo taikos sutartis gal nebuvo sudaryta), bet trys deformuoti sviediniai iš Chankalos „spjovė“ į Prigorodnoję. Tokios klaidos ir Afganistane, ir Čečėnijoje buvo „įprastas dalykas“.

P.S. Taigi, maždaug 20 metų anksčiau nei Snoudenas aš jau buvau savas, namie išaugintas karinės vadovybės darbelių demaskuotojas... Bet tada mes to „neužpatentavome“, ir šlovė kaip visada atiteko Vakarams.

NEAPYKANTA SAVIŠKIAMS STIPRESNĖ UŽ NEAPYKANTĄ SMOGIKAMS

Afganistane kaltė už mūsų „nekovinius nuostolius“ neretai buvo suverčiama dušmanams. Čėčėnijoje veikė taisyklė: visas žūtis rašyti į smogikų sąskaitą.

Per 9 metus ir 2 mėnesius, kai mūsų kariuomenės buvo Afganistane, žuvo daugiau negu 15 tūkstančių žmonių. Teigiu, kad mažų mažiausiai kas ketvirtas mirė ne nuo dušmanų kulkos.

Priežasčių buvo daug. Ir neatsargus elgesys su ginklais, ir savižudybės, ir klaidingos koordinatės, ir žūtys gaisruose, ir tyčiniai saviškių nužudymai... Buvo net skenduolių – šalyje, kur vanduo yra didžiausias deficitas.

Visa, kas čia išvardyta, vyko ir kovinių veiksmų Čėčėnijoje – ir pirmos, ir antros kampanijos – metu. Bet čia tokie „nedideli nuostoliai“ sudarė 2/3 mirčių. Taigi panašu, kad daugiausia kariavome patys su savimi.

Čėčėnijoje baisiai nemėgau švenčių ir gimtadienių: kariai pasigeria ir pradeda ginklais suvedinėti tarpusavio sąskaitas.

1996 metų vasario 23 (Sovietų armijos ar Tėvynės gynėjo) dieną 205-ojo brigados remontininkų bataliono karininkai kaip reikiant užsipylė akis ir tai įkvėpė kai kuriuos „patikrinti, kaip kariai eina tarnybą“. Remonto bataliono vado pavaduotojas kapitonas Brežnevas užsuko į valgyklą. Antrą valandą nakties. Kareivėliai po tarnybos kietai miegojo. Girtam kapitonui tai pasirodė kaip „netvarka“. Jis ėmė šaudyti į sieną šaukdamas:

– Visiems kelt!

Pirmas pašoko kareivėlis Dima Dmitrijevas iš Žemutinio Nauardo ir kapitonas jį nupylė mirtinai...

Brežnevą teisė, skyrė lygtinę bausmę, jis ir toliau tarnavo Čečėnijoje.

* * *

Iki 1996 metų sausio 1 dienos tarnavau tame 205-osios brigados dalinyje, dislokuotame oro uosto „Severnyj“ rajone.

Čia per Naujuosius girti karininkai padykėliai daug šaudė, leido fejerverkus ir sudegino kelias lengvasias mašinas, stovėjusias prie brigados štabo. Šis „nekaltas“ chuliganizmas liko beveik nepastebėtas.

Chankala šventė Naujuosius metus su gerokai platesniu užmoju. Čia girti kontraktininkai, tarp kurių nemažai buvo anksčiau teistų, apmėtė vieni kitus kovinėmis granatomis. Todėl 1996 metų sausio 1 dieną mane išsiuntė į Chankalą padėti 205-osios motorizuotųjų šaulių brigados vado pavaduotojui papulkininkui Muradui Tliustenui. Jis irgi perėjo Afganistaną: tarnavo žvalgybos kuopos vadu, buvo sunkiai sužeistas, apdovanotas dviem Raudonosios žvaigždės ordinais ir buvo pristatytas Sovietų Sąjungos didvyrio apdovanojimui. Bet žvaigždės negavo... Gal netiko jo tautybė.

Čia, Čečėnijoje, per Naujuosius metus papulkininkis Tliustenas gaudė girtus pavaldinius, lakstančius kieme su kovinėmis granatomis... Aš jam padėjau, kiek galėjau.

Šiandien, kai eidamas 64-uosius gyvenimo metus, rašau šią knygą, prisiminus tą idiotizmą mane vis dar šiek tiek pykina.

* * *

O ši istorija atsitiko 1996 metų pavasarį. Roza Sagitova tarnavo reaktyvinės artilerijos diviziono sanitarijos instruktore. Ji buvo tik 19-os. Vos prieš kelis mėnesius atvažiavo į Čėčėniją iš Tolimųjų Rytų, kur negalėjo gauti darbo. Ją pakvietė motina, tarnavusi praporščike sanitarijos instruktore materialinio aprūpinimo batalione. Motina irgi buvo Roza.

Moterys gyveno kartu čia pat, sanitarijos dalinyje. Vieną rytą jos ruošėsi išvažiuoti į reisą su kovine kolona. Sanitarinė dalis buvo karių kareivinėse. Signalas keltis nuaidėjo anksti. Nuo triukšmo nubudo kapitonas K., anksčiau tarnavęs Afganistane, bet paskui pasitraukęs iš armijos, o čia, Čėčėnijoje, kadru skyrius ketino vėl gražinti jį į tarnybą. Kapitonas užėjo į moterų kambarį... Trukdė joms ruoštis kelionėn. Pamatė ant lovos gulintį automatą, paėmė jį. Moterys paprašė padėti atgal. O jis šyptelėjo, girdi, apie ginklus išmanau, juk esu afganas.

Tikriausiai netyčia kliudė gaiduką ir jaunesnioji Roza krito mirtinai sužeista.

Kapitonas K. iš baimės iššoko per langą ir pasileido pakilimo tako link. Čia jį pavijome.

Kapitoną teisė, jį nuteisė lygtinai... ir priėmė į karinę tarnybą Čėčėnijoje.

* * *

Vyresnysis leitenantas N. buvo vienas geriausių Šali mieste dislokuoto 204-ojo motorizuotųjų šaulių pulko vadu. Jį net pristatė apdovanojimui ordinu.

1996 metų liepos mėnesį N. susirgo ir atskrido į Chankalos karo ligoninę. Vietos stacionare nebuvo, jam skyrė vaistų ir vakare jis nutarė grįžti į Šali. Buvo gana vėlu, Gynybos ministerijos sraigtašparniai tuo metu jau neskraidė, ir N. nusiuntė į vidaus kariuomenės aikštelę.

Čia Gynybos ministerijos kovinį karininką vidaus tarnybos specialiosios paskirties kariai sumušė ir įmetė į duobę, kur laikė čėčėnus. Ne, aš nesuklydau, ne tik banditus, bet tiesiog čėčėnus. Tokioje, be kitų, tupėjo ir Ruslano Chasbulatovo tikras brolis – Grozno universiteto profesorius.

Duobėje sumuštą Gynybos ministerijos vyresnįjį leitenantą privertere blaškytis, šaudydami jam į kojas. Po to dar kartą sumušė.

Bet ne visi, kas matė tyčiojimąsi, buvo žvėrių kailiais, vienas jų pranešė man apie įvykį.

Mes ištraukėme vyresnįjį leitenantą N. iš duobės, neštuvais nunešėme į ligoninę – pats eiti negalėjo. Ligoninės chirurginio skyriaus viršininkas buvo mano bičiulis, medicinos tarnybos pulkininkas Elbrusas Fidarovas, tarnavęs Afganistane tuo pat metu kaip ir aš, ten įvertintas koviniais apdovanojimais.

Vyresnįjį leitenantą N. išgelbėjome. Jis atpažino jį sumušusius Vidaus reikalų ministerijos kariuomenės specialiosios paskirties karininkus. Atlikau tarnybinį tyrimą. Bet viršininkai atėmė iš manęs bylą. Ir sunaikino.

...Įvairių Rusijos ginkluotųjų pajėgų kariuomenių rūšių karių neapykanta vienų kitiems dažnai buvo stipresnė negu jų neapykanta smogikams. Iki smogikų dar reikėdavo prisikasti. Bet kai kurie per tarnybos Čėčėnijoje metus taip ir neprisikasdavo, geriausiu atveju matė paimtus nelaisvėn smogikus televizijos laidose, o kiti ir per televizorių nematė, bet girdėjo apie juos kokias nors tolimas nuo realybės pasakas.

Motorizuotieji šauliai, desantininkai, Vidaus reikalų ministerijos kariuomenės kariai... „vaikšto Chankaloje pirmyn – atgal, įveda savo tvarką ir mums, koviniams vaikinams, automatais ir granatomis nervus gadina“.

Ir pradeda vieni kitus medžioti... Smogikai gali ilsėtis.

Chankaloje kasdien patruliuodavo įvairių vis kitų kariuomenės rūšių kariškiai.

Kai budėjo motorizuotieji šauliai, jie gaudė ir sodino į hauptvachtą desantininkus ir Vidaus reikalų ministerijos kariuomenės karius, ir atvirkščiai.

...Tai atsitiko 1996 metų vasarą, kai desantininkų patrulis apšaudė naktį „medžioti“ alkoholinių gėrimų išėjusius motorizuotuosius šaulius. Nukovė keturis, vienas karys buvo sužeistas (jam pavyko pasislėpti krūmuose). Sužeistas kareivėlis paskui papasakojo apie žmonių medžioklę... Tai nebuvo patruliuosusių klaida: jie žudė tikslingai.

Pulkininkas Elbrusas Fidarovas, Chankalos ligoninės
chirurginio skyriaus viršininkas.

Ir su tokiu laukiniu elgesiu susidurdavau beveik kasdien. Per visą savų karo su savais dieną tiek nusikamuoji, bet tik padėsi galvą ant pagalvės... Čečėnijoje apie smogikus beveik negalvojau. Kaip, beje, ir Afganistane – apie dušmanus. Tai man kare „pasisekė“.

Ištrūkęs savaitei iš Čečėnijos Tarptautinės teisės ir ekonomikos institute Maskvoje apgyniau diplominių darbą „Kai kurie kariškių nusikalstamumo Čečėnijos Respublikoje kriminologiniai aspektai“*.

* * *

Kai grįžau į Čečėniją, mane iškart išsiuntė į Šali aiškintis jauno leitenanto – vieno bataliono maisto produktų tarnybos viršininko savižudybės priežasčių.

---

* Visa tai vyko taip „neatsitraukiant nuo gamybos“, tai yra nuo tarnybos, kad Juridinio fakulteto dekanas pavaduotoja kelias minutes prieš gynimą pati baigė spausdinti tą diplominių darbą.

Chankaloje su grupe „Čaif“. 1996 m. vasario mėn.

Tą nelaimingą leitenantėlį į armiją dvejiems metams pašaukė iš Buriatijos, kai jis baigė civilinę aukštąją mokyklą su karine katedra. Ir išsiuntė į Čečėniją – kadrinių kariškių gal jau stigo arba jie turėjo savų „plaukuotų gynėjų“. O tas nevedęs leitenantėlis turėjo tik motiną. O ką motina gali? Pagimdyti ir užauginti savo vaiką dorą, atiduoti jam paskutinį duonos kąsnį, kai šalyje parduotuvių lentynos šviečia tuštuma...

Beprotiška valstybė visada stipresnė už mamą. Taigi ji atėmė iš jos sūnų ir išsiuntė kariauti į Čečėniją, apie kurią jis girdėjo kažką baisaus per televizorių: „O žmonės ten blogi ir raguoti...“ Bet su „blogu čečėnu“ jis nesusidūrė, jį suėdė savi – „gerieji“.

Kuo užsiima bataliono maisto produktų tarnybos viršininkas? Teisingai, jis aprūpina batalioną maistu. O motorizuotųjų šaulių batalionas – tai daugiau negu 350 karių, seržantų, praporščikų ir karininkų.

Iš kur jis ima produktų? Rizikuodamas gyvybe iš Šali važinėja į Chankalą, į Rusijos kariuomenės grupuotės Čėčėnijoje maisto produktų sandėlį. Ką tame sandėlyje duodavo leitenantui, baigusiam civilinę aukštąją mokyklą, kuriam vaikų darželyje, mokykloje ir institute pasakojo, kad mūsų armijoje viskas teisinga? Teisingai, jam duodavo supuvusių bulvių, kapojų, sužiedėjusios duonos ir pasibaigusio galiojimo konservų.

Ne, sandėlyje buvo ir gerų. Bet tai – viršininkų stalui ir nesibai-giantiems tikrintojams iš Maskvos. Jie tik ir švaistosi Chankaloje ir vis užsuka į karių valgyklą. Todėl ten viskas turi būti kaip reikiant: pirmas, antras, trečias patiekalai ir salotos. O kas žiūrės Šali mieste? Nebent kam nebrangi jo gyvybė.

Bataliono karininkai dėl tokio maitinimo pradėjo maištauti. O štai kariai į tai daugiausia žiūrėjo ramiai. Svarbu, kad apskritai maitina. Ir dar, daug jų juk budi viso Šali rajono kelių kontrolės postuose, kur iš kaimo į kaimą važinėja čėčėnų mašinos. O tu joms šast užkardą – ir neleidi. Kol nesumoka duoklės. Mūsų kareiviai daug nereikalavo, kokie jie tau kyšininkai? Kelis kilogramus bulvelių, kopūstėlių, obuoliukų ir, žinoma, šviežios naminės duonelės. Čėčėnai ir patys stodavo, gailėdami purvinų, alkanų vaikų apdriskusiais kareiviškais kamufliažais. Ypač čėčėnų moterims buvo tiesiog motiniškai gaila.

Ech, kad visi tarnautų kelių kontrolės postuose – ir maisto produktų tarnybos viršininkų nereikėtų.

Bet ne visiems tekdavo laimė stovėti prie užkardų.

Taigi, karininkai pyko ant savo maisto produktų tarnybos viršininko. Dar ir kareiviai – tie, kurie ne kontrolės postuose.

Nuvažiavęs į „Šalinski“ sandėlį Chankaloje maisto produktų tarnybos viršininkas tvirtai nutarė išpešti grikių ir ryžių. O čia sandėlininkas su praporščiko laipsniu jam sako:

– Nori, leitenante, ryžių – pasirašyk, kad gavai penkis maišus, bet du palik man. Nori grikių – pasirašyk už septynis maišus, bet keturis palik man.

Leitenantėlis pasipiktino.

– Kaipgi taip, juk pas mane ir taip trūkumas.

– Ak, taip, – pasakė praporščikas, – tada vežkis savo kapojus.

Kam galėjo pasiskųsti dėl tokios tarnybos?

Vėl jis vežė į dalinį supuvusias bulves, kapojus ir pasenusius konservus... Žolė ten buvo aukšta. Leitenantas pasislėpė joje, parašė priešmirtinį raštelį apie visą tą siaubą ir įkišęs į burną pistoleto vamzdį paspaudė gaiduką.

...Mano tyrimo rezultatai viršininkams nepatiko. Jie būtų linkę suversti kaltę merginai, kuri ten, tolimame civilių pasaulyje, nelaukė... Bet ir to daryti nereikėjo: netrukus apie nelaimingąjį leitenantą išvis užmiršo – smogikai įėjo į Grozną, ir kariškiai ėmėsi kariauti...

Rusų kareiviai Grozne.